

mèdia.cat

observatori crític dels mitjans

(<https://www.media.cat>)

☰ TEMES DESTACATS → [JUDICI CONTRA EL PROC](#) 🔍

L'assassinat de la transsexual Lyssa El 22 de juliol de 2015, una dona va morir a Alacant a causa d'una brutal pallissa. És la tercera víctima mortal per violència transfòbica als Països Catalans

👤 [ISABEL VILLAR](#)
([HTTPS://WWW.MEDIA.CAT/AUTHOR/ISABELVILLAR/](https://www.media.cat/author/isabelvillar/))

🕒 14 JUNY 2016

Aquest article va ser publicat fa més d'un any. La informació que hi apareix fa referència a la data de publicació.

Un veí va trobar Lyssa Silva en l'ascensor d'un edifici d'apartaments en una urbanització d'Alacant, la nit del 21 al 22 de juliol de 2015. Havia rebut una agressió bestial que li va causar la mort. Poques hores després, la policia va detenir com a presumptes autors de la pallissa dos joves francesos que residien temporalment en el mateix bloc de pisos. A hores d'ara, tots dos joves segueixen a la presó en espera de judici. Segons la policia, Lyssa podria haver exercit la prostitució i els dos acusats haurien estat els seus clients. El marit de Lyssa, però, no ho creu així: afirma que la seva dona no es prostituïa i que era a Alacant visitant una amiga. Està segur d'una cosa: que la seva parella va ser víctima d'un crim d'odi. Lyssa era una dona transsexual. La documentació oficial la identificava com a Sergio Ricardo da Silva. Segons les organitzacions contra l'homofòbia i la transfòbia, és la tercera dona transsexual que perd la vida per la seva identitat de gènere des de 1991. D'acord

**amb estadístiques oficials,
Catalunya i el País Valencià es
troben entre les comunitats
autònomes on el 2015 es van
cometre més crims d'odi contra
aquest col·lectiu.**

(/#twitter)
(/#facebook)
(/#whatsapp)
(/#telegram)
(/#email)
(/#meneame)

L

yssa era casada
amb un sant. I
no és una
metàfora. El seu
vidu s'anomena
Francisco de
Asís Almazo
Torrejón, és

gadità, concretament de San
Fernando, i té 44 anys. Lyssa i ell
es van conèixer mitjançant la
xarxa social Badoo i van sentir
l'anhelat *flechazo*. Un mes
després, Francisco ja estava
faltant al seu nom i contant-li a sa

mare “mentides piadoses” per anar a veure Lyssa a Càceres, on ella compartia pis amb unes amigues. Talment com si tinguessin 15 anys. “Com qualsevol altre matrimoni”, es van casar en aquesta ciutat extremeña l’any 2009.

Ara bé, Francisco no era casat amb Lyssa Silva. Oficialment, ell és vidu de Sergio Ricardo da Silva, perquè, segons la Llei d’identitat de gènere aprovada en l’any 2007, tan sols podran sol·licitar el canvi de nom, després de “la rectificació de la menció registral del sexe”, les persones “de nacionalitat espanyola”. Lyssa, nascuda fa 42 anys a la ciutat brasilera de Camarabige, no tenia DNI espanyol ni, per tant, un nom oficial amb el qual ella es poguera identificar. Tampoc no estava operada. La “lluita per la nacionalitat” era la batalla de la parella, la “porta per aconseguir el canvi de nom”.

Segons Francisco, al juliol passat, la sol·licitud ja estava feta a San Fernando. Era cosa de mesos. A més, ella s'havia inscrit "com a autònoma", perquè el seu desig era obrir una perruqueria al poble andalús, on residien plegats. Això no és habitual entre les dones transsexuals. Un estudi elaborat en 2010 per la Universitat de Màlaga va revelar que "més del 80% de les dones transsexuals viuen en situació d'exclusió laboral" i fins a "un 70% d'elles no han pogut aconseguir la seua primera ocupació". Com explicava Mar Cambrollé, aleshores portaveu de la Federació de Lesbianes, Gais, Transsexuals i Bisexuals (FELGTB), per a aquestes dones "l'única eixida és la prostitució, que no és una opció lliure ni triada voluntàriament".

El viatge a Alacant per ser perruquera

Lyssa mai no havia tingut un treball estable, encara que al seu país havia finalitzat estudis superiors. Les dificultats econòmiques eren una constant en la vida d'una dona que, a més, enviava diners a la seua família del Brasil "quan podia". Però ella volia ser perruquera. I, segons explica el seu marit, amb voluntat d'aprendre l'ofici se'n va anar a Alacant, el 21 de juliol de l'any passat, per visitar una amiga que l'havia d'ensenyar a posar extensions. A les huit i mitja de la vesprada, Lyssa va enviar un missatge a través de WhatsApp al seu home per dir-li que anava a Mercadona per comprar abans que tancaren. Francisco de Asís ja no va saber res més de la seua dona.

La va trobar un veí a l'ascensor d'un edifici d'apartaments, la Torre D del número 19 de l'avinguda de Condomina, al voltant de les nou del matí del 22 de juliol. Res no van poder fer per ella els serveis d'emergència.

Els forenses situen l'hora de la mort de Lyssa entre les quatre de la matinada i les huit. Els cops que havia rebut al pis quart ni tan sols la van deixar prémer algun botó de l'ascensor. Segons li han dit a Francisco, la causa de la mort fou una hemorràgia interna per un colp a l'abdomen.

El mateix 22 de juliol, la policia va detenir dos joves del mateix edifici com a autors de l'agressió mortal. Es tracta de dos ciutadans francesos de 21 i 32 anys, que eren a Alacant de vacances, passant uns dies a casa de l'àvia del més jove. Els dos joves són encara en presó provisional, en l'espera de l'obertura del judici. Asseguren que Lyssa va eixir del pis pel seu propi peu. Però Francisco té clar que, després de donar-li una pallissa, "la van deixar tirada com un gos". Per això vol parlar amb el fiscal i sol·licitar la pena màxima, "sense reducció de condemna per bona conducta", per a ambdós.

El seu vidu no entén què feia en aquell pis. “Potser els dos xics coneixien alguna de les seues amigues, les van invitar a sa casa i després l'altra amiga se'n va anar. I els individus, quan van veure que era transsexual, la van prendre per prostituta, ella s'hi va negar i començaren a discutir”. És la cronologia que fa Francisco d'una nit que demostra, als seus ulls, que hi ha gent que “no veu les persones transsexuals com a persones, sinó com una mercaderia, un tros de carn”.

La mort d'“un transvestit”

A tot això s'aferra Francisco. Però la premsa, el dia que va aparèixer el cadàver de Lyssa, ho tenia molt més clar. L'ombra de la hipòtesi sexual va planar a les pàgines de tots els periòdics que van informar sobre la seua mort. Al diari *La Información*, on s'identifica Lyssa com “un transvestit”, s'apunta que “els dos

joves haurien contactat amb la víctima i que aquesta els hauria acompanyat a casa amb la suposada intenció de mantenir relacions sexuals”. Segons els redactors, aquesta és una de les possibilitats manejades per la Policia. El diari *El País*, que també parla de Lyssa com “un transvestit”, portà la seua informació més lluny citant també fonts policials: “No es descarta que la pallissa rebuda pel mort estiguera motivada perquè els presumptes homicides descobriren el sexe real del seu acompanyant”. A més, el periòdic apunta que al voltant del número 19 de l’avinguda de Condomina “hi ha locals d’intercanvi de parelles i diversos clubs *de alterne*”. Els mitjans també informen que l’apartament on va succeir l’assassinat és propietat d’una dona francesa “que passa llargues temporades a Alacant”.

L’Anuari Mèdia.cat s’ha posat en contacte amb la Policia Nacional d’Alacant i amb el Jutjat

d'Instrucció núm. 4 d'aquesta ciutat, que investiga la causa. Tant una com l'altre han declinat fer qualsevol comentari sobre el cas, que segueix sota secret de sumari. Fonts judicials expliquen que la instrucció “està força avançada”.

Serà difícil saber quin tipus de relació va establir Lyssa amb els seus atacants. Com recorda l'advocat Estanislao Naranjo, “el més segur és que la defensa parli d'una trobada casual. Perquè un client de prostitució està cometent un delicte a Espanya”. Naranjo és advocat de l'Observatori contra l'LGTB-Fòbia i està fent tots els intents per personar-se a la causa com a acusació popular, on també estaria representat Francisco, que no pot pagar el procurador que necessitaria per ser acusació particular.

Les xifres de la transfòbia

El cas de Lyssa no és ni de bon tros únic. Encara que no hi ha xifres oficials referents a agressions físiques a persones transsexuals, hi ha estadístiques al voltant de delictes d'odi comesos per qüestions relatives a la identitat o orientació sexual. En concret, segons l'informe sobre incidents relacionats amb delictes d'odi a Espanya elaborat pel Ministeri de l'Interior, en 2015, dels 1.328 incidents d'aquest tipus que es van registrar en el conjunt de l'Estat, 169 van estar relacionats amb l'orientació o la identitat sexual. És a dir, n'hi va haver pràcticament un cada dos dies. Són xifres molt inferiors a les de 2014, quan es van produir 513 incidents (un 39,9% del total) i l'homofòbia i la transfòbia van esdevenir el primer motiu pel qual es cometien delictes d'odi a Espanya, davant d'altres causes com el racisme. La diferència respecte al 2015 s'explica, en part, perquè, per primer cop, dins dels incidents relacionats

amb la identitat o orientació sexual no s'inclouen els delictes per raó de sexe o gènere, que es van comptabilitzar en una categoria separada.

Per territoris, Catalunya ocupa la primera posició (50) en el rànquing de comunitats autònomes on es produeixen més delictes d'odi relacionats amb la identitat o orientació sexual. Al País Valencià, en cinquè lloc per darrere del País Basc, la Comunitat de Madrid i Andalusia, se'n van produir 17. Ara bé, no totes les agressions es denuncien. Segons un estudi de l'any 2014 de l'Agència dels Drets Fonamentals de la Unió Europea, tan sols un 15% dels transsexuals europeus denuncien les situacions d'assetjament i de discriminació que pateixen. La mitjana del col·lectiu LGTB està en un 10%. El perquè: més d'un 59% de les persones LGTB que no van denunciar deien que no canviaria res amb la denúncia i

un 37% “estava preocupat per si l’incident no fóra a ser pres seriosament”.

En aquest sentit, José de Lamo, director general d’Igualtat en la Diversitat de la Generalitat Valenciana, explica que “el col·lectiu *trans* ha patit la persecució policial, sobretot en el cas de dones que exerceixen el treball sexual i que reben un tracte denigrant” per part de molts agents. Per lluitar contra aquesta situació, la Llei integral de reconeixement del dret a la identitat i expressió de gènere, que prepara la Generalitat, “estableix mesures orientades a millorar la formació de la Policia Local”, on el Govern té competències.

Algunes agressions han acabat en mort. El portal web *Crims d’odi: memòria de 25 anys d’oblit*, creat pels periodistes David Bou i Miquel Ramos, documenta fins a 86 crims d’odi comesos des de finals del segle passat. *Sonia* va morir el 6 d’octubre de 1991, a les

mans de “sis caps rapats neonazis” que “van entrar al parc de la Ciutadella i allà van trobar dormint Juan José Rescalvo, Sonia, i la seua companya Doris Romero, a les quals van donar puntades amb les seues botes amb puntera de ferro després identificar-les com a transsexuals”.

Divuit anys més tard, Cristina va ser cremada en Aldaia. El seu cadàver va aparèixer en els voltants del cementeri d'aquesta localitat valenciana, segons arplega el professor universitari Adolfo Carratalà al seu estudi sobre el tractament de la transsexualitat als mitjans *¿Smail o Cristina? Desigualtat i identitat transsexual al discurs periodístic*. Cristina, de 36 anys i amb el nom oficial de Smail L., va ser trobada el matí del 24 de març de 2009 i, segons cita el text, “exercia la prostitució en la ciutat de València des de feia uns quants mesos”. Periòdics locals

informaren que “l'autòpsia va desvelar que un colp en el cap va posar fi a la vida” de Cristina.

I, a l'últim, Lyssa.

Però, és una dona?

Quan Mercedes Gallego, periodista del diari alacantí *La Información*, va cridar la policia per recollir dades sobre la mort de Lyssa, els agents li van dir: “No, és que no és una dona”. Contra això, fa anys que l'activisme *trans* hi lluita. Ho explica Àlec Casanova, coordinador del Grup d'Assessorament en Transsexualitat del Col·lectiu Lambda: “Tu ets allò amb què t'identifiques, encara que no hages aconseguit adaptar el teu cos”. Precisament, la clau és que la teua identitat està abans que el teu cos. Per això “busques adaptar-ho a açò que tu ja ets”.

Per als col·lectius *trans*, la resposta és clara: “Sí, és una dona”.

Per lluitar contra la discriminació de les persones transsexuals, és necessari, entre altres mesures com l'eradicació del *bullying* o la formació en identitat i diversitat sexual, fomentar la integració laboral, especialment entre les dones *trans*. Els tres punts estan recollits en la Llei de transsexualitat impulsada pel Govern valencià, que aspira a ser una de les normatives més avançades de l'Estat espanyol en aquest àmbit. Actualment ja hi ha lleis de transsexualitat a Andalusia, al País Basc, a les illes Canàries, a Navarra i a la comunitat de Madrid. La llei pivota sobre “el dret a l'autodeterminació del gènere”, independentment de si una persona ha passat per la fase de la “reassignació quirúrgica”.

“El gènere no depèn dels genitals”

**Entrevista amb Mónica Oltra
(Vicepresidenta de la
Generalitat Valenciana i
consellera d'Igualtat
i Polítiques Inclusives)**

L'endemà del descobriment del cadàver de Lyssa, la vicepresidenta del Consell valencià, Mónica Oltra, va cridar l'atenció sobre la “gran desprotecció” que pateixen les dones transsexuals. Després d'expressar la “condemna ferma” de l'Executiu davant un crim que la mateixa

Oltra va atribuir a la “transfòbia”, va prometre lluitar contra els delictes d’odi i la discriminació mitjançant una nova llei que reivindicarà la diversitat de les persones com un element a preservar. L’Anuari Mèdia.cat ha parlat amb Mónica Oltra sobre la Llei integral de reconeixement del dret a la identitat i expressió del gènere, que prepara la Generalitat.

Quin objectiu us marqueu des de la Generalitat a l’hora de crear una nova llei sobre la transsexualitat?

L’objectiu és suplir una carència perquè la llei estatal del 2007, que en aquell moment fou molt avançada, nou anys després de la seua aprovació, s’ha quedat curta. I més tenint en compte que hi ha altres lleis, com l’argentina, que han avançat molt més. En quins aspectes es quedava curta? Sobretot en el cas dels menors, que no els donava solucions. De fet, ara hi ha sentències del Tribunal Suprem que han

reconegut el dret a la identitat de gènere i a triar la identitat també per als menors d'edat. Això és un tema que cal solucionar. I també la qüestió de les persones estrangeres residents en aquest país, que tampoc tenien una solució amb aquesta llei, perquè la llei del 2007 ho plantejava [el canvi de nom i la reassignació de gènere] des del punt de vista del Registre Civil i del canvi registral de nom. A més, la llei també preveu la formació de la policia i de les persones que treballen en la seguretat, sobretot en la part dels delictes d'odi. De fet, el col·lectiu *trans* està molt sotmès als delictes d'odi; ho exemplifiquen casos com el de Lyssa.

Què planteja la llei per afavorir la inclusió del col·lectiu transsexual i posar fi a la discriminació?

En primer lloc, la llei incorporarà el dret a l'autodeterminació de gènere, seguint el patró d'Andalusia i de l'Argentina. Això

significa que la identitat de gènere està lligada a la llibertat d'expressió perquè el gènere té a veure amb el que tu penses i el que tu sents, i no amb els teus genitals. Per tant, independentment de si tu has fet la reassignació quirúrgica o no, el que marca el teu gènere és la teua manera de pensar i de sentir, no els teus genitals. Una dona que haja estat sotmesa a una mastectomia ha patit un canvi en la seua anatomia, però no deixa de sentir-se dona. De la mateixa manera que un home que haja patit una extirpació del penis no deixarà de sentir i de pensar com un home. El gènere no depèn dels genitals, i aquest és el concepte base. A partir d'ací, la nostra llei també supleix les carències de la llei estatal perquè inclou el dret dels menors i de les persones residents estrangeres i, a més, preveu una documentació administrativa transitòria.

Podríem dir que els delictes d'odi són la punta de l'iceberg de l'exclusió que pateixen les persones *trans*?

Els delictes d'odi són la part més visible, més brutal i més extrema, però la discriminació i l'exclusió laboral del col·lectiu *trans* està molt damunt de la mitjana. A més, moltes vegades estan encastellats en treballs d'àmbits que queden fora del mercat laboral, com pot ser la prostitució. Les dones sempre ho tenim més complicat per accedir a un lloc de treball i les dones *trans* ho tenen més complicat encara, perquè hi ha molts prejudicis i molts estereotips als quals cal posar fi. A més, en l'àmbit escolar, són xiquets molt sotmesos a l'assetjament escolar quan no hi ha suficient conscienciació, educació ni intervenció.

[\(/#twitter\)](#)

[\(/#facebook\)](#)

[\(/#whatsapp\)](#)